

Słowo wstępne

Europejski Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną to święto obchodzone co roku 5 maja, zapoczątkowane we Francji w latach 90-tych XX wieku. W Polsce Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną został ustanowiony w 1999 r. przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym. Dzień Godności ma na celu łamanie barier i stereotypów panujących w opinii publicznej na temat osób z niepełnosprawnością intelektualną. Dzięki obchodom tego dnia osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą zaprezentować swoje możliwości i umiejętności. Mają możliwość pokazania, że są kimś więcej niż ludźmi dotkniętymi przez los – są tacy sami jak wszyscy inni – czują, kochają, złością się, mają swoje mocne i słabe strony. INNY NIE ZNACZY GORSZY.

W tym roku pragniemy przybliżyć wszystkim, zarówno osobom pełnosprawnym, mającym znaczący wpływ na życie innych, oraz osobom z niepełnosprawnością intelektualną Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych. W tym celu przekazujemy na Państwa ręce zbiór scenariuszy opracowany i realizowany w ramach przygotowań do II Wojewódzkiego Dnia Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, organizowanego przez Zespół Szkół Nr 6 w Toruniu (Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 19 im. bł. ks. W. S. Frelichowskiego i Gimnazjum Specjalne Nr 19 im. bł. ks. W. S. Frelichowskiego).

Tytuł tegorocznej uroczystości „Z uśmiechem przez świat – podróż w rytm Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych - 5 maja 2016 r.” ma uświadomić społeczeństwu, że osoby niepełnosprawne mają takie same prawa jak my wszyscy. Jednak żeby w pełni mogli z nich korzystać musimy udzielać im wsparcia, tak aby ich podróż przez życie była pełna uśmiechu i radości.

W tym miejscu chciałabym serdecznie podziękować Pani Marii Dreszer, Pełnomocnikowi Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Osób Niepełnosprawnych Naczelnikowi Wydziału, która zainspirowała mnie i zespół organizujący obchody Święta, do tego aby Konwencja była tematem przewodnim tegorocznej uroczystości. Dziękuję Pani Naczelnik za okazane wsparcie dla naszych działań.

Dziękuję nauczycielom, autorom scenariuszy, którzy udowodnili, że nie ma rzeczy niemożliwych i tematów zbyt trudnych, żeby o nich rozmawiać z naszymi wspaniałymi, niepełnosprawnymi uczniami. Byliście Państwo jak zwykle niezawodni.

Dyrektor Zespołu Szkół nr 6 w Toruniu

Alicja Golon

Art. 21

Temat zajęć: Wiosenne warzywa – zakupy na straganie.

Rodzaj zajęć: zajęcia edukacyjne

Klasa: 2 ZET SP dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym

Czas realizacji: 4 godziny lekcyjne

Cele ogólne zajęć:

- rozwijanie u uczniów motywacji do porozumiewania się z drugą osobą,
- uczenie zasad współżycia społecznego i współdziałania,
- rozwijanie umiejętności z zakresu samoobsługi,

Cele szczegółowe:

- uczniowie wykonują gest wskazania, gest dziękuję, proszę,
- uczniowie skupiają uwagę na osobie, z którą nawiązują kontakt,
- uczniowie stosują zwroty grzecznościowe, czekają na swoją kolej.

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa

Metody pracy:

- obserwacja, pokaz, objaśnienia i instrukcje, metoda samodzielnych doświadczeń, alternatywne i wspomagające metody komunikacji (piktogramy)

Pomoce dydaktyczne:

- etykiety, piktogramy, komunikatory, ilustracje i tablice komunikacyjne, karty pracy, obrazki

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu, wysłuchanie wiersza Jana Brzechwy „Na straganie” – uproszczona analiza tekstu, obserwacja ilustracji dotyczących poszczególnych fragmentów.
2. Wspólne czytanie wiersza, dopowiadanie - wskazywanie odpowiedniej ilustracji.
3. Puzzle - układanie w całość obrazków wiosennych warzyw, nazywanie, wskazywanie.
4. Wyszukiwanie wiosennych warzyw w rozsypance obrazkowej – wybieranie spośród piktogramów tych, które je przedstawiają.
5. Przygotowanie listy zakupów.
6. Wyjście do sklepu, obserwacja kupujących (odszukanie stanowiska z warzywami, wybieranie przez dzieci warzyw zgodnie z przydzielonym piktogramem).
7. Dokonanie zakupów w asyście nauczyciela z wykorzystaniem gestów, piktogramów, tablic, komunikatorów.
8. Powrót do szkoły, obserwacja kierowana dotycząca zakupionych warzyw – poznanie wielozmysłowe, wskazywanie części jadalnych.
9. Mycie warzyw, przygotowanie kanapek.

Opracowanie i realizacja: Jolanta Kriks – Chodakowska, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 21

Temat: Wprowadzenie symboli PCS do wykorzystania w życiu codziennym. W cukierni.

Przedmiot: zajęcia specjalistyczne – alternatywne metody komunikacji

Klasa: 4 ZET SP dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym

Czas realizacji: 2 godziny lekcyjne

Cele zajęć:

- poznanie nowych symboli „kawa”, „lody”,
- utrwalenie symboli „Dzień dobry”, „Ja chcę”, „Dziękuję”, „Cukier”, „Mleko”,
- włączanie ucznia w funkcjonowanie społeczne,
- ćwiczenie intencji komunikacyjnej „W cukierni”,
- wdrażanie do samodzielnego wyrażania potrzeb i dokonywania wyborów,
- ćwiczenie umiejętności estetycznego spożywania lodów,
- utrwalanie kulturalnego zachowania w miejscu publicznym.

Cele zajęć w języku ucznia:

- poznam nowe symbole (lody, kawa),
- wykorzystam poznane symbole w cukierni,
- potrafię za pomocą książki komunikacyjnej kupić lody i kawę.

Forma pracy:

- indywidualna

Metody pracy:

- pogadanka, prezentacja, praktycznego działania

Pomoce dydaktyczne:

- symbole PCS, książka komunikacyjna

Przebieg zajęć:

1. Przygotowanie wspólnie z uczniem planu zajęć z wykorzystaniem symboli:
 - symbol cukierni oraz ilustracje tematyczne z Internetu,
 - poznanie nowych symboli (nauka),
 - w cukierni – korzystanie z książki komunikacyjnej,
 - powrót do szkoły.
2. Pogadanka z wykorzystaniem ilustracji tematycznej „Cukiernia”.
3. Zapoznanie ucznia z symbolami: „Lody” (różne rodzaje lodów – na patyku, w wafelku), „Kawa”.
4. Utrwalanie znanych symboli: „Dzień dobry”, „Dziękuję”, „Ja chcę”, „Mleko”, „Cukier”.
5. Praktyczne wykorzystanie symboli podczas wizyty w cukierni „Lenkiewicz”:
 - ustawienie się w kolejce
 - nawiązanie kontaktu z p. sprzedawczynią poprzez podanie kartki zawierającej tekst: **„Dzień dobry. Jestem Łukasz. Porozumiewam się za pomocą symboli obrazkowych”.**
 - Łukasz pokazuje sprzedawczyni symbole PCS: „Ja chcę”, lody (w wafelku), kawa, cukier, mleko.
6. Sprzedawczyni potwierdza, że zrozumiała Łukasza zadając mu pytanie: „Ty chcesz kupić lody, kawę z cukrem i z mlekiem?”
7. Łukasz gestem - skinieniem głowy potwierdza zgodność.
8. Uczeń wskazuje sprzedawczyni symbol „kawa” i gest wskazujący nauczyciela.
9. Sprzedawczyni potwierdza: „Kawa dla Pani, a lody dla Ciebie?”
10. Łukasz gestem – skinieniem głowy potwierdza.
11. Podejście do lady chłodniczej – uczeń gestem pokazuje smak lodów, które wybrał.
12. Sprzedawczyni podaje wybrane przez Łukasza lody.
13. Konsumpcja lodów przy stoliku w obecności nauczyciela.

14. Po konsumpcji lodów uczeń podchodzi z książką komunikacyjną do sprzedawczynie i wskazuje symbol: „Dziękuję”.

Opracowanie i realizacja: Lidia Łukaszewska-Pasternak, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Konwencja ONZ o Prawach Osób niepełnosprawnych

Temat: Poznajemy Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Apel wychowawczy

Klasa: uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim II i III etapu edukacyjnego

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna

Cele apelu:

- zaprezentowanie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,
- poznanie znaczenia pojęć: konwencja, ONZ, równość, prawo, dyskryminacja, wolność, bariery, tolerancja,
- uświadomienie uczniom, że wszyscy ludzie pełnosprawni i niepełnosprawni mają takie same prawa,
- wskazanie uczniom, gdzie można się zwrócić o pomoc w sytuacji łamania ich praw,
- nauka kulturalnej dyskusji.

Formy pracy:

- zespołowa, indywidualna

Metody pracy:

- rozmowa kierowana, mini wykład, burza mózgów, dyskusja

Pomoce dydaktyczne:

- film edukacyjny - spot pt. „Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych” zamieszczony na <https://www.youtube.com/watch?v=y-B4YhYzV24>, zrealizowany dla Rzecznika Praw Obywatelskich z udziałem osób z niepełnosprawnością intelektualną, opracowane kartki z prawami osób niepełnosprawnych do samodzielnego czytania przez uczniów, rzutnik multimedialny, laptop.

Przebieg apelu

1. Przywitanie wszystkich uczniów oraz ich nauczycieli.
2. Przedstawienie głównego celu spotkania.
3. Obejrzenie spotu „Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych” zrealizowanego dla Rzecznika Praw Obywatelskich z udziałem osób z niepełnosprawnością intelektualną.
4. Zapoznanie uczniów z następującymi zagadnieniami w odniesieniu do obejrzanego spotu:
 - czym jest Konwencja ONZ, z myślą o kim została stworzona,

- co to znaczy, że Polska ratyfikowała Konwencję,
 - od kiedy obowiązuje Konwencja ONZ i co zawiera,
 - kim jest Rzecznik Praw Obywatelskich i jak można się z nim skontaktować.
5. Wyjaśnienie uczniom w przystępny sposób pojęć:
 - osoba niepełnosprawna, wolność, dyskryminacja, „mieć prawo do czegoś”, równość.
 6. Zapoznanie uczniów z wybranymi prawami zawartymi w Konwencji:
 - rozdanie uczniom praw zapisanych na kartkach,
 - omówienie ich treści na zasadzie burzy mózgów,
 - przypinanie etykiet z poznanymi prawami na posterze.
 7. Podsumowanie apelu:
 - przypomnienie czym jest Konwencja ONZ i dla kogo została stworzona,
 - podkreślenie ważności przepisów w niej zawartych, a także równości wszystkich ludzi względem praw jakie im przysługują.
 8. Podziękowanie wszystkim za udział w apelu.

Opracowanie i realizacja: Agata Jankowska, Jagoda Wątroba, Weronika Pańczyszyn, nauczyciele ZS nr 6 w Toruniu

Art. 8 i 9

Temat: Prawa osób niepełnosprawnych.

Przedmiot: zajęcia z wychowawcą

Klasa: 1 Przystosowująca do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym

Czas trwania zajęć: 1 godzina

Cele:

- zapoznanie z prawami osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych),
- promowanie idei nieograniczonego korzystania z wszystkich swobód i praw człowieka,
- uświadomienie prawa do uczestnictwa w życiu społecznym na równych zasadach z wszystkimi obywatelami – powszechność praw.

Formy pracy:

- grupowa

Metody pracy:

- pogadanka, praktycznego działania, pokaz

Pomoce dydaktyczne:

- Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, tablica multimedialna, kolorowy blok techniczny, pisaki, duży arkusz brystolu, nożyczki, klej, kolorowe czasopisma, film – źródło YouTube: „Spot zrealizowany dla Rzecznika Praw Obywatelskich z udziałem osób z niepełnosprawnościami” 2014 r.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie z klasą; grupą.
2. Pogadanka na temat niepełnosprawności oraz praw osób niepełnosprawnych.
3. Przedstawienie przez nauczyciela w sposób dostępny dla danej grupy Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.
4. Burza mózgów – praca w grupach (na podstawie zdobytych wiadomości tworzenie zbioru praw osób z niepełnosprawnością; prezentacja poszczególnych grup na kolorowym bloku technicznym).

5. Wykonanie Collage (rozdanie kolorowych czasopism, wyszukiwanie obrazków – zdjęć o możliwościach uczestnictwa w życiu społecznym na równych prawach z innymi obywatelami).
6. Przedstawienie i omówienie wykonanej pracy.
7. Podsumowanie zajęć i utrwalenie wiadomości.
8. Prezentacja „Spotu zrealizowanego dla Rzecznika Praw Obywatelskich z udziałem osób z niepełnosprawnościami” 2014 r., z uaktualnieniem danych Rzecznika Praw Obywatelskich.

Opracowanie i realizacja: Magdalena Grabowska i mgr Anna Jagodzińska, nauczyciele Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Chełmnie

Art. 49 i 50

Temat: Nasze prawa w oparciu o Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Przedmiot: edukacja wczesnoszkolna

Klasa: 2 szkoły podstawowej ze spektrum autyzmu (wysoko funkcjonujących)

Czas realizacji: 3 godziny lekcyjne

Cele operacyjne: Uczeń:

- potrafi samodzielnie rozwiązać krzyżówkę,
- umie wykonać mnożenie i uporządkować wyniki rosnąco,
- potrafi posługiwać się słownikiem języka polskiego,
- na podstawie obrazków wymienia różnice między ludźmi różnych ras,
- współpracuje w grupie,
- wie, że wszyscy ludzie, w tym osoby niepełnosprawne mają takie same prawa,
- wie o istnieniu Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,
- starannie wykonuje pracę plastyczną.

Formy pracy:

- zbiorowa, indywidualna

Metody pracy:

- aktywizujące: „burza mózgów”, krzyżówka, pogadanka, oglądowe: ilustracje, zdjęcia, praktycznego działania: wykonanie plakatu.

Pomoce dydaktyczne:

- tablica interaktywna, tekst konwencji, karty pracy zawierające krzyżówkę do rozwiązania oraz działania matematyczne, mapa świata, słownik języka polskiego, zdjęcia dzieci z różnych regionów świata, szary papier, krepa, napisy w różnych językach.

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia wstępne:
 - zapoznanie uczniów z tematyką zajęć - prawa osób niepełnosprawnych,
 - krótkie przypomnienie informacji z poprzednich zajęć: jakie dzieci uczęszczają do naszej szkoły? (niedowidzące, słabo słyszające, na wózkach inwalidzkich, itp.).
2. Praca poznawcza:
 - rozwiązywanie krzyżówki oraz wykonanie działań matematycznych zgodnie z poleceniem, odszyfrowanie hasła: „Prawa dzieci”- praca indywidualna, wyjaśnienie pojęcia ”prawo”
 - zabawa muzyczno-ruchowa do piosenki „Alfabet”, przypomnienie kolejności liter,
 - wyszukiwanie hasła „prawo” w słowniku języka polskiego, praca indywidualna uczniów,
 - głośne odczytanie objaśnień przez wybrane dziecko - zajęcia na dywanie: „burza mózgów”, swobodne wypowiedzi dzieci na temat praw wszystkich ludzi, w tym osób

niepełnosprawnych; n-l zapisuje na arkuszu szarego papieru: MAMY PRAWO DO: nauki, pracy, zabawy, aktywności fizycznej itp.

- gimnastyka do wierszyka, nauczyciel czyta wierszyk, dzieci wykonują ćwiczenia zgodnie z poleceniami,
- praca przy stoliku: uczniowie otrzymują zdjęcia dzieci z różnych stron świata (Chińczycy, Eskimosi itp.),określają różnice między nimi: kolor skóry, oczy, miejsce zamieszkania - nauczyciel pokazuje na mapie świata,
- uczniowie odpowiadają na pytanie, czy mimo tych różnic dzieci na całym świecie powinny mieć takie same prawa (tak), n-l przedstawia uczniom dokument „Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych” (przy użyciu tablicy interaktywnej); krótko omawia zawartość dokumentu, wyjaśnia czym on jest, itp., n-l zawiesza na tablicy arkusz papieru z zapisanymi Artykułami 45 i 50 :

Wszystkie dzieci mogą uzyskać informacje o Konwencji, gdyż jest ona dostępna w wielu różnych językach i w formach dla osób ze specjalnymi potrzebami.

- dzieci odczytują treść artykułu, przyglądają się umieszczonym pod nim obrazkom (kula ziemiska, książka, płyta CD, napisy w języku niemieckim, polskim, angielskim),
 - uczniowie z pomocą nauczyciela próbują odgadnąć znaczenie obrazków (książka - można przeczytać, płyta - można wysłuchać, napisy- konwencja zapisana w różnych językach, książki w języku Braille'a - nawiązanie do wizyty w bibliotece dla osób niepełnosprawnych - Konwencja dostępna dla osób niewidzących),
 - uczniowie przepisują do zeszytu nazwę dokumentu oraz treść Artykułów 49 i 50.
3. Ekspresja: wykonanie plakatu symbolizującego Artykuły 49 i 50 Konwencji:
- wyklejanie kuli ziemskiej za pomocą kulek z krepy, •przyklejanie zdjęć dzieci oraz napisów w różnych językach.
4. Zajęcia końcowe:
- podsumowanie pracy i utrwalenie wiadomości zdobytych podczas zajęć.

WNIOSEK:

Dokument ONZ mówiący o prawach osób niepełnosprawnych jest dostępny na całym świecie, każde dziecko, niezależnie od tego gdzie mieszka, czy jest zdrowe czy chore, może poznać jego treść.

- ocena pracy uczniów oraz ich zachowania w czasie zajęć; praca domowa: nauczyciel wkleja dzieciom do zeszytu obrazek do pokolorowania, przedstawiający dzieci różnych ras.

Opracowanie i realizacja: Anna Zduńska, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 49 i 50

Temat: „Wszystkie dzieci mogą uzyskać informacje o Konwencji, gdyż jest ona dostępna w wielu różnych językach i w formach dostępnych dla osób ze specjalnymi potrzebami” **Przedmiot:** język niemiecki

Klasa: 3 szkoły podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Czas: 1 godzina lekcyjna

Cele:

uczeń:

- jest świadomy praw wynikających z treści konwencji, podaje ich przykłady,
- uczestniczy w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, wypowiada się na temat, prezentuje własne zdanie i uzasadnia je,
- wykorzystuje Internet do znalezienia określonych informacji.

Metody pracy:

- podająca, dyskusja.

Formy pracy:

- zbiorowa, indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- treść Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, komputer z dostępem do Internetu, przygotowane przez nauczyciela karty z wybranymi artykułami Konwencji w kilku językach, aparat fotograficzny.

Przebieg lekcji:

1. Przedstawienie tematu i celu lekcji.
2. Wyjaśnienie pojęć: osoba niepełnosprawna, prawa, konwencja, umowa.
3. Podanie i zapisanie na tablicy tych pojęć.
4. Objasnienie w sposób ogólny treści konwencji, wymieniając kilka przykładowych artykułów czyli praw.
5. Dyskusja na temat: po co powstała konwencja i komu ma pomagać.
6. Szczegółowe omówienie artykułu nr 49 i 50 o treści: Wszystkie dzieci mogą uzyskać informacje o Konwencji, gdyż jest ona dostępna w wielu różnych językach i w formach dostępnych dla osób ze specjalnymi potrzebami.
7. Czy każdy może zapoznać się z treścią konwencji? – wyszukiwanie treści konwencji w Internecie. Przykłady treści konwencji w językach różnych narodów oraz w języku Braille’a i migowym.
8. Oglądanie wydrukowanych kart Konwencji w językach różnych narodów.
9. Podsumowanie zajęć: co uczniowie zapamiętali, z jakim zaangażowaniem podejmowali zadania.
10. Wspólne zdjęcie z kartami konwencji w poszczególnych językach świata.

Opracowanie i realizacja: Karolina Tepper – Gutsche, nauczyciel ZS Nr 6 w Toruniu

Art. 49 i 50

Temat lekcji: Ich spreche Polnisch.

Przedmiot: język niemiecki

Klasa: 5 szkoły podstawowej dla uczniów niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna

Cele operacyjne lekcji:

- uczeń zna odmianę czasownika „sprechen” w liczbie pojedynczej i potrafi ją zastosować w prostych wypowiedziach,
- uczeń pamięta nazwy kilku krajów europejskich i pozaeuropejskich oraz nazwy ich języków oraz potrafi dopasować nazwy języków do nazw krajów,
- uczeń rozumie sens 49. i 50. artykułu *Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych*: „Wszystkie dzieci mogą uzyskać informacje o Konwencji, gdyż jest ona dostępna w wielu różnych językach i w formach dostępnych dla osób ze specjalnymi potrzebami”

Formy pracy:

- zbiorowa, indywidualna,

Metody pracy:

- podająca, praktyczna, aktywizująca,

Pomoce dydaktyczne:

- tablica interaktywna i przygotowane przez nauczyciela materiały multimedialne, karty pracy, puzzle, podręcznik *Der, die, das neu* dla klasy 5, arkusz szarego papieru, klej.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie, czynności organizacyjne.
2. Rozgrzewka językowa: uczniowie przedstawiają się według znanego schematu przy pomocy wylosowanych etykiet (np.: John – London – England → Ich heiße John./ Ich wohne in London./ Ich komme aus England).
3. Przypomnienie odmiany czasownika „sprechen” w liczbie pojedynczej – uczniowie dopasowują formy czasownika do zdań z lukami (ćwiczenie wykonane ustnie oraz na tablicy multimedialnej).
4. Zapisanie tematu lekcji oraz nazw kilku krajów (np.: Polen, Deutschland, England, Frankreich, Italien, Russland, China).
5. Indywidualne wykonanie ćwiczenia – dopasowanie nazw języków do nazw krajów (na podstawie ćw. B2, s. 7, *Der, die, das neu* dla klasy 5), głośne odczytanie zdań, wklejenie ćwiczenia do zeszytów.
6. Quiz na tablicy multimedialnej:

- rozpoznawanie w jakim języku napisano wyświetlane fragmenty *Konwencji* (np. po angielsku, w języku Braille'a, po chińsku, po polsku, w języku migowym – fragment filmu),
 - wybór odpowiedzi na pytanie – ile jest języków na świecie,
 - wskazanie nazwy ONZ po niemiecku spośród trzech wersji językowych.
7. Praca w grupach – układanie zdania z *Konwencji* w pięciu wersjach językowych na zasadzie kolorowych puzzli z elementami graficznymi, np. flagi pasującego państwa.
 8. Wspólne ułożenie puzzli na tablicy multimedialnej, uczniowie próbują odczytać ułożone zdania (udaje im się to polsku, ewentualnie częściowo po niemiecku); nauczyciel wyjaśnia uczniom sens 50. artykułu *Konwencji* – dostępność dla wszystkich dzieci na całym świecie.
 9. Przygotowanie plakatu – naklejenie na arkusz szarego papieru pełnej nazwy *Konwencji* oraz ułożonych puzzli. Uczniowie zawieszają plakat w sali.
 10. Ocena za pracę na lekcji dla trzech najbardziej aktywnych uczniów. W trakcie zajęć uczniowie otrzymują za prawidłowe odpowiedzi punkty (np. w formie monet Euro z tektury), pod koniec lekcji podają po niemiecku liczbę zebranych punktów.
 11. Podsumowanie zajęć, ocena pracy uczniów.

Opracowanie i realizacja: Izabela Lalke, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 25 i 26

Temat: Mam prawo do opieki zdrowotnej – omówienie na przykładzie konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Przedmiot: zajęcia z wychowawcą

Klasa: 4 szkoły podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna

Cele:

- zrozumienie co to jest Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,
- poznanie kilku praw zawartych w konwencji: *prawo do dobrej opieki zdrowotnej bez dyskryminacji za względu na niepełnosprawność oraz prawo do uzyskania pomocy w postaci rehabilitacji niezbędnej dla umożliwienia uczestnictwa w różnych obszarach życia,*
- próba spojrzenia na siebie przez pryzmat, w jaki sposób moje prawa stają się rzeczywistością w życiu codziennym - odgrywanie scenek,
- rozwijanie myślenia twórczego,
- poznanie nowych możliwości wypowiedzi artystycznej.

Formy pracy:

- grupowa,

Metody pracy:

- pogadanka, pokaz, praktycznego działania, drama,

Pomoce dydaktyczne:

- Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, stroje i dekoracja wnętrza sali, atrybuty lekarza, pielęgniarki, taty, mamy, aparat fotograficzny.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie się z klasą oraz z zaproszonym gościem – panią wicedyrektor ZS nr 6.
2. Przedstawienie celu dzisiejszych zajęć.
3. Rozmowa na temat związany z różnymi zapisanymi prawami i obowiązkami ludzi, w tym uczniów i osób z niepełnosprawnością.

4. Pokazanie uczniom i omówienie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych w formie przyjaznej dzieciom.
5. Rozmowa na temat art. 25 z konwencji, który będzie przedstawiony jako drama.
6. Tworzenie rekwizytów potrzebnych do przedstawienia.
7. Krótka charakteryzacja uczniów – m.in. krawat dla taty, korale dla mamy.
8. Odegranie scenki oraz utrwalenie jej na kamerze.
9. Pozowanie do zdjęć tworzących piktogramy danego prawa – żywe obrazy.
10. Rozmowa na temat w jaki sposób prawa uczniów z niepełnosprawnością stają się rzeczywistością w życiu codziennym.
11. Podsumowanie zajęć – ocena postaw i zaangażowania poszczególnych uczestników.

Opracowanie i realizacja: Alina Arciszewska – Binnebesel, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 24

Temat: Poznajemy Prawa Dziecka - art. 24 Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Przedmiot: język polski

Klasa: 5 szkoły podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Czas realizacji: 2 godziny lekcyjne

Cel główny:

- zapoznanie uczniów z Konwencją o Prawach Dziecka,
- zwiększenie świadomości uczniów co do zakresu i istoty praw im przysługujących,

Cele operacyjne: Uczeń:

- rozumie pojęcia: Konwencja Praw Dziecka; Rzecznik Praw Dziecka; Organizacja Narodów Zjednoczonych,
- rozumie, że przestrzeganie praw jest konieczne,
- ma poczucie własnej wartości i świadomości, iż osoba niepełnosprawna ma takie same prawa jak osoba zdrowa,
- umie zinterpretować art. 24 Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa,

Metody pracy:

- pogadanka, rozmowa kierowana, burza mózgów, praktycznego działania,

Pomoce dydaktyczne:

- hasła rozsypanki wyrazowej, biały papier, kolorowe gazety, klej, aparat fotograficzny, drukarka.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie nauczyciela z uczniami.
2. Przedstawienie celu zajęć.
Nauczyciel rozdaje uczniom rozsypankę wyrazową. Zadaniem uczniów jest ułożenie wyrazów w odpowiedniej kolejności (Poznajemy Prawa Dziecka). Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę zajęć, poprzez uświadomienie dzieciom, iż mają swoje prawa, a zadaniem osób dorosłych jest poinformowanie o tym dzieci.
3. Rozmowa z dziećmi na temat: „Co to są prawa?”.
4. Wyjaśnienie pojęcia: Konwencja Praw Dziecka; Rzecznik Praw Dziecka; Organizacja Narodów Zjednoczonych na podstawie informacji uzyskanych podczas apelu tematycznego, lekcji języka polskiego oraz zajęć z wychowawcą.
5. Głośne odczytanie artykułu 24 Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych:
„Masz prawo rozpocząć naukę w szkole bez wykluczenia z systemu edukacji ze względu na niepełnosprawność. Rząd powinien zapewnić pomoc jaka jest Ci potrzebna do korzystania z tego prawa tj. powinien zapewnić np. możliwość korzystania z odpowiednich sposobów komunikowania się oraz odpowiednie przygotowanie nauczycieli, aby mogli sprostać Twoim potrzebom.”
6. Rozmowa kierowana na temat przeczytanego artykułu z wykorzystaniem pytań:
 - Czy w Polsce szkoła podstawowa jest dla wszystkich obowiązkowa i bezpłatna?
 - Czy w szkole możecie rozwijać swoje zainteresowania?
 - Czy po szkole podstawowej możecie uczyć się dalej? W jakiej szkole?
 - A kiedy skończycie gimnazjum, to będzie koniec Waszej nauki?
 - Zapytam jeszcze o bardzo ważną sprawę – czy otrzymujecie w szkole pomoc w trudnych sytuacjach?
 - Do kogo możecie zwrócić się w przypadku trudnej dla Was sytuacji?
7. Przygotowanie do wykonania plakatu na temat art. 24 (przygotowanie i wydruk napisów, obróbka i wydruk zdjęć – ostatnia część zajęć odbywa się w pracowni komputerowej).
8. Wykonanie plakatu z wykorzystaniem wydrukowanych napisów i zdjęć.
9. Wykonanie wspólnej fotografii z plakatem.
10. Ocena postaw i zaangażowania uczniów.
11. Podsumowanie lekcji.
Mówiliśmy dziś o prawach, jakie mają dzieci po to, abyście je dobrze poznali i mogli z nich korzystać. Musicie jednak pamiętać, że oprócz praw – macie także obowiązki wynikające z roli ucznia, dziecka, syna, córki, wnuka, wnuczki, Polaka i człowieka.
12. Pożegnanie uczniów.

Opracowanie i realizacja: Anna Gużyńska, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 30

Temat: Poznają niektóre artykuły Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Przedmiot: zajęcia z wychowawcą

Klasa: 6 szkoły podstawowej dla uczniów

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna.

Cele:

- uświadomienie uczniom praw osób niepełnosprawnych,
- zapoznanie z artykułem z Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,
- pokazanie różnych możliwości spędzania czasu wolnego,
- zachęcanie do korzystania z teatrów, muzeów i bibliotek,
- dyskryminacji wobec osób niepełnosprawnych.

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa.

Metody pracy:

- pokaz, praktycznego działania, pogadanka, drama.

Pomoce dydaktyczne:

- Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, gazety, programy teatralne, programy kinowe, atrybuty do scenki, gry planszowe.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie, sprawdzenie obecności, zajęcie miejsc przy wyodrębnionych stolikach.
2. Zapoznanie z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, przedstawienie wybranych artykułów Konwencji ze szczególnym uwzględnieniem artykułu 30.
3. Podanie przez uczniów miejsc, gdzie można spędzić czas wolny: muzea, teatry, biblioteki, itp.
4. Praca w grupach – wyszukanie w gazetach, informatorach instytucji kulturalnych tytułów, godziny trwania seansów, otwarcia wystaw i wernisaży.

5. Przygotowanie w grupie scenek na temat wyjścia do teatru, muzeum czy do biblioteki (pokazanie zachowania w wybranym miejscu wobec osoby niepełnosprawnej).
6. Pogadanka – jak w życiu codziennym osoby z niepełnosprawnością uczestniczą i korzystają ze swoich praw, przyjemnie spędzają czas wolny.
7. Podsumowanie zajęć, ocena postaw i zaangażowania uczniów.

Opracowanie i realizacja: Małgorzata Popławska, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 24

Temat: Mam prawo do nauki.

Przedmiot: funkcjonowanie w środowisku

Klasa: 1 gimnazjum ZET

Czas: 1 godzina lekcyjna.

Cel dydaktyczny: zapoznanie z treścią artykułem 24 konwencji.

Cel rewalidacyjny: zrozumienie praw i obowiązków (na poziomie dostępnym dla ucznia).

Cel wychowawczy: wdrażanie do przestrzegania praw i obowiązków.

Formy pracy:

- zbiorowa, grupowa i indywidualna

Metody pracy:

- słowne (odczyt, dyskusja), praktycznego działania (układanie puzzli), oglądowe (rozróżnianie zdjęć),

Pomoce dydaktyczne:

- zdjęcia – scenki obrazkowe, karty pracy,

Przebieg lekcji:

1. Część wstępna:
 - przypomnienie co oznaczają słowa: prawo, konwencja
 - N: kto ustanawia prawa?
 - N: a co to są obowiązki?
 - Dlaczego jak mamy prawa to też obowiązki?
 - Jakie obowiązki ma mama w domu? A jakie tata?
 - Jakie prawa ma mama? A jakie tata?
 - Jakie prawa ma dziecko? A jakie obowiązki? - mi.in. posłuszeństwa wobec rodziców.
2. Część właściwa:

- N: nauczyciel zapowiada temat lekcji: Będziemy dziś rozmawiali o konwencji, wytłumaczymy sobie przepis.
- Nauczyciel rozdaje puzzle i wydaje polecenie: ułóżcie i odczytajcie, które prawo będziemy dziś omawiać?
- dzieci układają i odczytują numer 24,
- N: teraz odczytam Wam cały tekst tego prawa, posłuchajcie i potem powiecie co to znaczy?

Masz prawo rozpocząć naukę w szkole, bez wykluczenia z systemu edukacji ze względu na niepełnosprawność. Rząd powinien zapewnić pomoc, jaka jest Ci potrzebna do korzystania z tego prawa, tj. powinien zapewnić np. możliwość korzystania z odpowiednich sposobów komunikowania się oraz odpowiednie przygotowanie nauczycieli, aby mogli sprostać Twoim potrzebom.

- N: co z tego zrozumieliście? – dyskusja uwzględniająca wszystkie osoby i tłumaczenie prawa w dostępny sposób dla poszczególnych uczniów,
 - np. dany uczeń odczytuje słowa lub fragment, aby omówił sens: np. Kacper czyta: „Rząd powinien zapewnić pomoc”, odpowiada na pytanie: kto to jest rząd?
 - zachęcanie do tego, aby jeden uczeń tłumaczył drugiemu swoje myśli,
- Wnioski z dyskusji: masz prawo do dobrej nauki w szkole.
- oglądanie zdjęć i rozpoznawanie na których zdjęciach prawo jest łamane, a na których przestrzegane.
 - To jest prawo, a jakie za tym są obowiązki? Jakie obowiązki ma państwo? – musi stworzyć szkoły i wykształcić nauczycieli... Jakie obowiązki mają uczniowie? – mają się uczyć i chodzić do szkoły, żeby przygotować się do dorosłości, żeby stać się jak najlepszym człowiekiem
3. Część końcowa:
- zebranie i podsumowanie treści lekcji: dzieci mają obowiązek i prawo się uczyć, a państwo organizuje szkoły i zatrudnia dobrych nauczycieli.

Opracowanie i realizacja: dr Elżbieta M. Jurzysta, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 27

Temat zajęć: Mam prawo do pracy.

Przedmiot: zajęcia praktyczne - ergoterapia

Klasa: uczniowie klasy 2 ZET gimnazjum dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym

Czas realizacji: 4 godziny lekcyjne

Miejsce realizacji zajęć: NOMET Sp. z o.o.

Cel główny zajęć:

- uświadomienie uczniom prawa do wykonywania pracy,
- kształtowanie wśród uczniów postawy pracownika,
- zdobycie doświadczenia w wykonywaniu pracy.

Cele operacyjne zajęć:

- uczeń zapamięta kolejność wykonywanych czynności,
- uczeń podzieli śruby według kształtu i wielkości,
- uczeń odliczy odpowiednią ilość śrub do woreczków,
- uczeń zapakuje śruby do woreczków,
- uczeń będzie prawidłowo korzystał z zszywacza,
- uczeń odpowiednio zagospodaruje czas przerwy w pracy,
- uczeń obsłuży automat z napojami,
- uczeń przeliczy pieniądze i odliczy odpowiednią sumę,
- uczeń rozwinie swoje umiejętności manualne,
- uczeń rozwinie umiejętność koncentracji uwagi,
- uczeń będzie słuchał ze zrozumieniem wskazówek i poleceń pracownika zakładu i nauczyciela.

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa,

Metody pracy:

- słowna, oglądowa, działań praktycznych,

Materiały i przybory:

- śruby, woreczki, zszywacz, nożyczki, tablet, pieniądze.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie z pracownikami zakładu pracy.
2. Zajęcie stanowisk pracy.
3. Obejrzenie na tablecie krótkiego filmiku wyjaśniającego, czym jest Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.
4. Pogadanka z uczniami na temat prawa do pracy i potrzeby zarabiania pieniędzy.
5. Wykonywanie zadań zleconych przez koordynatora zmiany:
 - segregacja śrub według kształtu i wielkości,
 - pakowanie śrub do woreczków z odliczeniem odpowiedniej ilości,
 - zamykanie woreczków ze śrubami wykorzystując zszywacz.
6. Przerwa śniadaniowa:
 - wykonanie czynności higienicznych,
 - zakup napoju z automatu,
 - spożywanie posiłku z pracownikami zakładu pracy w stołówce.
7. Kontynuacja zadań zleconych przez koordynatora zmiany: pakowanie woreczków ze śrubami w kartony.
8. Zakończenie zajęć:
 - podsumowanie efektów pracy uczniów,
 - czynności porządkowe na stanowiskach pracy.
9. Powrót środkami komunikacji miejskiej do szkoły.

Opracowanie i realizacja: Kornelia Cieszyńska, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 8 i 9

Temat: Stop etykietowaniu ludzi.

Przedmiot: zajęcia z wychowawcą

Klasa: 2 gimnazjum dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna

Cele:

- rozszerzenie zasobu wiedzy o prawach osób niepełnosprawnych,
- rozszerzenie zasobu pojęć w języku uczniów,
- rozwijanie empatii,
- rozwijanie umiejętności pracy w zespole.

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa,

Metody pracy:

- burza mózgow, pogadanka, pokaz, praktycznego działania, drama,

Pomoce dydaktyczne:

- karty z rozsypaną zdaniową, przykłady etykiet, zdjęcie S. Hawkinga, markery, brystol lub szary papier, kolorowanki – znaki stop, kredki.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczniów określenie tematu i celu zajęć.
2. Przypomnienie głównych informacji na temat konwencji uzyskanych na wcześniejszych lekcjach – układanie na tablicy rozsypani zdaniowej:

Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku.

Ratyfikacja Konwencji przez Polskę miała miejsce 6 września 2012r.

Celem Konwencji jest ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami na równi ze wszystkimi innymi obywatelami.

Polska zobowiązana jest do wprowadzenia w życie zawartych w Konwencji standardów postępowania.

3. Głośne odczytanie artykułu 8 w formie dostosowanej do możliwości odbioru uczniów:
„*Jest niedopuszczalne nadawanie etykiety lub niesprawiedliwe traktowanie dzieci niepełnosprawnych. Dzieci niepełnosprawne mogą robić cudowne rzeczy, a ludzie powinni o tym wiedzieć!*”

4. Wyjaśnienie słowa: etykieta

Nauczyciel pokazuje przykłady etykiet. Uczniowie mówią, co to jest etykieta

Odpowiedzi:

- nalepka na opakowaniu towaru z jego nazwą i ceną,
 - tabliczka z nazwą przedmiotu,
 - zachowanie obowiązujące w pewnych środowiskach lub sytuacjach,
 - powierzchowna opinia o kimś,
- Wskazanie przez uczniów definicji etykiety, która pasuje do omawianego artykułu.

5. Etykietowanie ludzi – w parach spróbujcie uzupełnić wyrażenia wyrazami z ramki.

falsywy, leniwy, złodziej, głupia

Blondynka -

Czarnoskóry -

Cygan -

Rudy -

6. Podsumowanie ćwiczenia: Przekonaliśmy się, że znamy powszechnie używane etykiety odnoszących się do ludzi. Etykiety te ranią ludzi i są niesprawiedliwe.

7. Burza mózgow

Wyobraźcie sobie, że spotykacie takiego człowieka (zdjęcie Stephena Hawkinga). Co o nim pomyślicie? Proszę to wyrazić jednym słowem.

Wszystkie określenie zapisujemy na tablicy.

Przykładowe określenia: biedny, niepełnosprawny, głupi, upośledzony, brzydki, nic nie umie, nic nie rozumie, samotny itd.

Krótkie przybliżenie postaci:

Stephen Hawking -brytyjski astrofizyk, kosmolog, fizyk teoretyk. Hawking cierpi na stwardnienie zanikowe boczne, którego postęp spowodował paraliż większości ciała. Dwukrotnie żonaty, ma trójkę dzieci. W ciągu trwającej ponad 40 lat kariery zajmował się głównie czarnymi dziurami i grawitacją kwantową.

Podsumowanie: Nasze pierwsze wrażenie, nasza powierzchowna ocena osoby jest nieprawdziwa. Często krzywdzi i upokarza drugiego człowieka.

8. Podział na grupy:

I grupa – wykonuje etykiety, którymi określiliśmy osobę niepełnosprawną,

II grupa – wykonuje duży napis „Stop etykietom,”

III grupa – wykonuje lub koloruje znak,

9. Zaaranżowanie żywego obrazka z uczniów i wykonanych materiałów. Tytuł obrazu „STOP etykietowaniu ludzi”

10. Zrobienie zdjęcia obrazu.

11. Nalepianie znaków STOP, etykiet, napisu na szary papier tak, aby powstał plakat. Wywieszenie plakatu.

12. Rozdanie białych kartek papieru A3. Każdy odrysowuje na kartce prawą i lewą dłoń. Na każdym palcu uczniowie piszą, co potrafią robić. Kartki podpisujemy imieniem. Chętni swoją kartkę głośno omawiają. Wszystkie kartki wywieszamy w klasie.
13. Podsumowanie zajęć

Opracowanie i realizacja: Katarzyna Siuda, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu

Art. 30

Temat: Jestem obywatelem i poznaję Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Przedmiot: język polski

Klasa: 3 gimnazjum dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Czas realizacji: 2 godziny lekcyjne

Cele:

- uświadomienie praw osób niepełnosprawnych,
- uświadomienie istnienia „Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych”,
- utrwalenie wiadomości o rodzajach bibliotek,
- przypomnienie nazw i adresów toruńskich muzeów,
- utrwalenie nazw dyscyplin sportowych,
- zachęcanie do aktywności fizycznej,
- rozwój kreatywności,
- likwidowanie dyskryminacji wobec osób niepełnosprawnych.

Formy pracy:

- indywidualna, w grupach,

Metody pracy:

- pokaz, praktycznego działania, pogadanka, przewodniego tekstu,

Pomoce dydaktyczne:

- fragmenty Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, komputer (zdjęcia, fragmenty programów telewizyjnych), rozsypanka wyrazowa, szary papier, pisaki.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie się z klasą i przedstawienie celu lekcji.
2. Zapoznanie z fragmentami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.
3. Oglądanie na ekranie komputera zdjęć wykonanych podczas wizyt zespołu klasowego w:

- szkolnej bibliotece,
 - Ośrodka Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych,
 - Książnicy Kopernikańskiej – Filia Nr 14,
 - Bibliotece Głównej UMK w Toruniu, w związku z realizacją w roku szkolnym 2015/2016 projektu upowszechniającego czytelnictwo.
4. Samodzielna praca ucznia z rozsypanką wyrazową i ułożenie zdania: „Mam prawo do korzystania z bibliotek”.
 5. Oglądanie na ekranie komputera migawek programów telewizyjnych poświęconych:
 - uprawianym przez młodzież dyscyplinom sportowym,
 - najświetniejszym galeriom sztuki,
 - zabawom dzieci na różnorodnych placach zabaw.
 6. Samodzielna praca ucznia z rozsypanką wyrazową i ułożenie zdania: „Wraz z kolegami korzystam z orlika i zewnętrznej siłowni”.
 7. Praca w parach – odszukiwanie w przygotowanym przez nauczyciela fragmencie Konwencji ONZ artykułu, który omawiany był na lekcji.
 8. Odczytywanie artykułu nr 30.
 9. Podawanie przykładów z życia, w jaki sposób i kiedy ostatnio korzystaliśmy ze sztuki (np. wizyta w kinie, teatrze, na wystawie, itp.).
 10. Praca w grupach:
 - grupa I – wypisz dyscypliny sportowe, które można uprawiać w naszym mieście,
 - grupa II – wypisz muzea, jakie znajdują się w Toruniu,
 - grupa III – wypisz co można zobaczyć twoim zdaniem w CKK „Jordanki”.
 11. Odczytywanie udzielonych odpowiedzi.
 - oglądanie na ekranie komputera zdjęć przedstawiających toruńskie muzea – podawanie ich nazw oraz nazwy ulicy gdzie są zlokalizowane,
 - nagradzanie najaktywniejszych uczniów i podsumowanie zajęć.
- Lekcja miała na celu zachęcenie uczniów do udziału w sztuce, sporcie, działalności rozrywkowej i uświadomienie, iż wszyscy mają do tego prawo – bez dyskryminacji.

Opracowanie i realizacja: Mirosława Strutyńska, nauczyciel ZS nr 6 w Toruniu